

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-5>

УДК 339.9

МОНІТОРИНГ ПРОЕКТІВ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

THE MONITORING OF INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE PROJECTS

Сисоєнко Ірина Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6588-034X>

Карлюка Дмитро Олександрович

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0285-1717>

Sysoenko Iryna, Karliuka Dmytro

Kherson National Technical University

Статтю присвячено моніторингу проектів міжнародної технічної допомоги. У статті здійснено моніторинг проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України. У статті авторами розглянуто процедури залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги відповідно до нормативно-правової бази України. У статті розглянуто способи залучення міжнародної технічної допомоги та рівні системи координації міжнародної технічної допомоги. Досліджено напрямки надання міжнародної технічної допомоги за аналізований період. У статті наведено статистичні дані щодо кількості проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України за 2019–2021 роки. Розглянуті проекти міжнародної технічної допомоги за участю Уряду Федеративної Республіки Німеччини, Швеції, Японії та Канади, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського Союзу, Світового банку, Міністерства фінансів Королівства Нідерланди та наведено їх характеристику.

Ключові слова: моніторинг, аналіз, проекти, міжнародна технічна допомога, донор.

The article is devoted to the monitoring of international technical assistance projects. The article monitors international technical assistance projects with the participation of the Ministry of Finance of Ukraine. In the article the authors consider the procedures for attracting, using and monitoring international technical assistance in accordance with the legal framework of Ukraine. The article states that international technical assistance may be involved in the form of any property necessary to ensure the implementation of the tasks of projects (programs) that are imported or purchased in Ukraine; works and services; intellectual property rights; financial resources (grants) in national or foreign currency; other resources not prohibited by law, including scholarships and levels of the international technical assistance coordination system, namely the first level is the Partnership for Development forum, the second level is the strategic platform and the third level is the sectoral (intersectoral) working groups. The directions of providing international technical assistance for the analyzed period are studied, namely institutional capacity, budget transparency, fiscal risks, tax and customs system; support for small and medium enterprises; gender-oriented budgeting; reform of public sector banks; support for reforms in Ukraine; support for the development of information technology of the Ministry of Finance of Ukraine, support for accounting and auditing; improving the work of the public financial sector of Ukraine in the process of implementing structural reforms and approximation to the standards of the European Union. The article presents statistical data on the number of international technical assistance projects with the participation of the Ministry of Finance of Ukraine for 2019–2021. The projects of international technical assistance with the participation of the Government of the Federal Republic of Germany, Sweden, Japan and Canada, the European Bank for Reconstruction and Development, the European Union, the World Bank, the Ministry of Finance of the Kingdom of the Netherlands are considered.

Keywords: monitoring, analysis, projects, international technical assistance, donor.

Постановка проблеми. Наявність в Україні соціальних, економічних, екологічних та інших проблем зумовлює надання їй міжнародної допомоги. Міжнародна допомога відіграє значну роль у багатьох країнах світу, які зустрічаються з подібними проблемами. Однак існує недостатнє опрацювання як теоретичних, так і практичних питань надання міжнародної допомоги в Україні. Це зумовлює актуальність даної теми, необхідність її подальшого дослідження [1, с. 210].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників різних аспектів надання міжнародної допомоги України слід виділити наступних науковців: Плоский К., Кістерський Л., Липова Т, Рудницький І., Медвідь В., Мильченко О., Островський О., Троїцький І., Беззубко Б., Беззубко Ю., Адамик В., Комар Н., Макота Г., Палюх О. та інші.

Постановка завдання. Метою статті є моніторинг проектів міжнародної технічної допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звернімось спочатку до українського законодавства щодо визначення процедур залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги», міжнародною технічною допомогою є фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються партнерами з розвитку на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України [4]. Способи залучення міжнародної технічної допомоги наведено на рис. 1.

Координація міжнародної технічної допомоги здійснюється відповідно до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги, до якої Україна [3] приєдналася згідно з Указом Президента України «Про приєднання України до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги» від 19 квітня 2007 р. № 325 [1], виходячи з принципів спільної підзвітності та відповідальності партнерів з розвитку та країн-партнерів за результати надання допомоги.

Координація міжнародної технічної допомоги проводиться з метою удосконалення процесів планування, залучення, моніторингу та використання допомоги шляхом проведення відкритого діалогу та спільних зустрічей представників партнерів з розвитку та бенефіціарів [4].

Рівні системи координації міжнародної технічної допомоги наведено на рис. 2.

Наведемо характеристику кожного з рівнів. Форум «Партнерство з розвитку» проводиться під головуванням Прем'єр-міністра України або уповноваженого члена Кабінету Міністрів України з метою представлення керівникам дипломатичних представництв партнерів з розвитку в Україні Програми діяльності Кабінету Міністрів України, обговорення процесу проведення реформ в Україні, а також визначення спільних стратегічних пріоритетів співробітництва та потреб у залученні міжнародної технічної допомоги [4].

Стратегічна платформа проводиться під співголовуванням Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України або уповноваженої особи Секретаріату Кабінету Міністрів України та

Рис. 1. Способи залучення міжнародної технічної допомоги

Джерело: [4]

Рис. 2. Рівні системи координації міжнародної технічної допомоги

Джерело: [4]

представників керівного складу партнерів з розвитку з метою обговорення заходів, спрямованих на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [4], Цілей сталого розвитку, схвалених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1, та для забезпечення їх узгодження із цілями та напрямками надання міжнародної технічної допомоги з боку партнерів з розвитку [5].

Секторальні (міжсекторальні) робочі групи утворюються за погодженням із Секретаріатом Кабінету Міністрів України з метою проведення регулярного діалогу з партнерами з розвитку для представлення пріоритетів та результатів здійснення заходів, спрямованих на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та проведення реформ у відповідних напрямках державної політики, узгодження з партнерами з розвитку спільних напрямів співробітництва в рамках діючих проектів (програм) у відповідному напрямі, а також обговорення та узгодження напрямів співробітництва в ході підготовки майбутніх проектів (програм).

Здійснено аналіз проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України. Кількість проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України наведено на рис. 3.

Так, у 2019 році Міністерство фінансів України брало участь у реалізації 181 проектів міжнародної технічної допомоги, у 10-ти з яких виступало бенефіціаром і реципієнтом проектів, за 7-ма проектами – бенефіціаром і у 1-му проекті приймало участь у якості реципієнта.

Проекти міжнародної технічної допомоги у період 2019–2021 років реалізовувалися за фінансової підтримки Уряду Федеративної Республіки Німеччини, Швеції, Японії та Канади, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського Союзу, Світового банку, Міністерства фінансів Королівства Нідерланди.

Основними напрямками надання міжнародної технічної допомоги за аналізований період були [6]:

- інституційна спроможність, прозорість бюджету, фінансові ризики, податкова та митна система;
- підтримка малого та середнього підприємництва;
- ґендерне орієнтоване бюджетування;
- реформа банків державного сектору;
- підтримка здійснення реформ в Україні;
- підтримка розвитку інформаційних технологій Міністерства фінансів України, під-

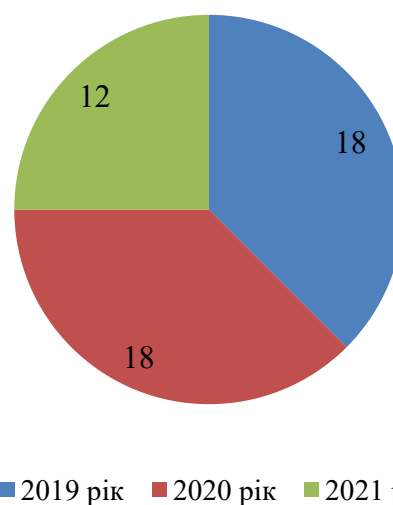

Рис. 3. Кількість проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України, шт.

Джерело: [6]

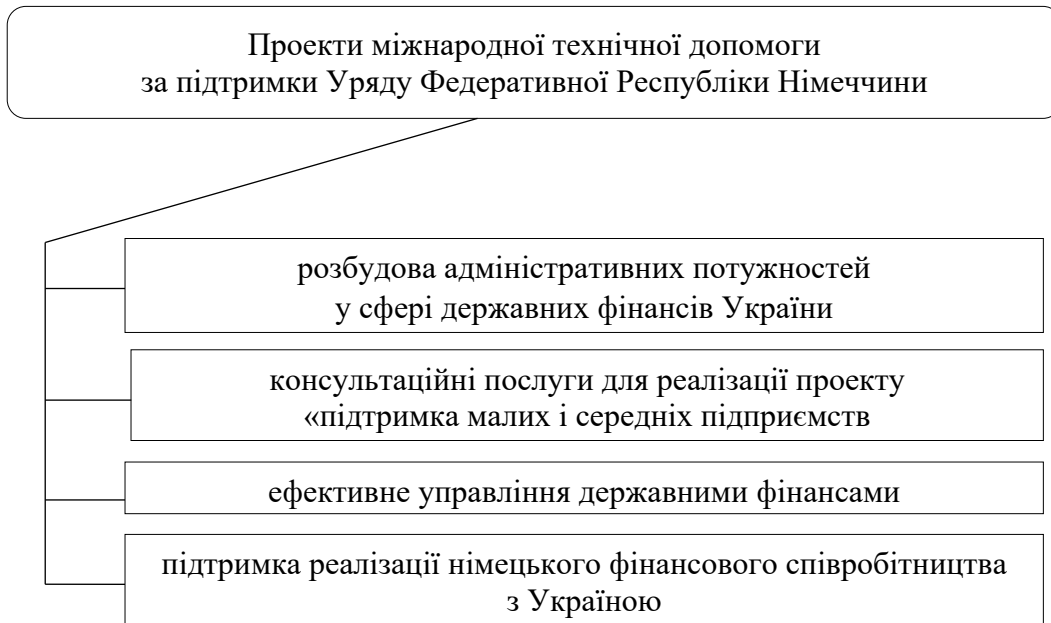

Рис. 4. Проекти міжнародної технічної допомоги за підтримки Уряду Федеративної Республіки Німеччини за 2019–2021 роки

Джерело: [6]

тримка напрямку бухгалтерського обліку і аудиту;

– покращення роботи державного фінансового сектора України у процесі впровадження структурних реформ та наближення до стандартів Європейського Союзу.

За підтримки Уряду Сполучених Штатів Америки було завершено проєкт «Конкурентоспроможна економіка України», метою якого було заохочення створення бізнес-стартапів і діяльності малих та середніх підприємств, підвищення конкуренції на внутрішньому ринку України та підтримка конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках.

У співпраці з Урядом Канади у 2019 році було завершено реалізацію проєкту «Експертна підтримка врядування та економічного розвитку», за результатами якого було підготовлено:

– комплексний план реформування Державної фіскальної служби України;

– розроблено нову структуру Державної фіскальної служби України, що була схвалена Міністерством фінансів України (підрозділи Державної фіскальної служби України в районах втратили статус юридичної особи та приєднані до обласних підрозділів Державної фіскальної служби України);

– реалізовано обов'язкове використання принципу «єдиного вікна» на митниці;

– ініційовано та реалізовано низку спрощень у контрольних процедурах при митному

оформленні товарів, використовуючи принцип «єдиного вікна»;

– подано до Верховної Ради України проєкт закону України щодо створення Служби фінансових розслідувань.

У 2019–2021 роках за підтримки Уряду Федеративної Республіки Німеччини було завершено чотири проєкти міжнародної технічної допомоги (рис. 4).

Перелік успішно завершених проєктів міжнародної технічної допомоги за фінансової підтримки Європейський банк реконструкції та розвитку та коротку їх характеристику наведемо в таблиці 1.

За підтримки Європейського союзу було реалізовано та завершено наступні проєкти міжнародної технічної допомоги: технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору; програма підтримки управління державними фінансами України (EU4PFM): компоненти 3 і 4»; фінансування малих та середніх підприємств у рамках східного партнерства; ЄС для підсилення державних фінансових систем місцевих урядів; Комплексне дослідження ТОВ «Оператор Газотранспортної системи України» в рамках здійснення процедури відокремлення діяльності з транспортування природного газу в Україні; впровадження практики ЄС з бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту в Україні; зміцнення управління державними ресурсами (в частині «Підтримка

Таблиця 1

Перелік успішно завершених проектів міжнародної технічної допомоги за фінансової підтримки Європейський банк реконструкції та розвитку за 2019–20221 роки

Назва проєкту	Характеристика
2019 рік	
Вдосконалення системи стягнення заборгованості	отримання рекомендацій щодо ефективного реформування системи роботи з проблемною заборгованістю в частині кредитів роздрібного сегменту та сегменту мікро-, малого та середнього бізнесу. Подальше виконання цих рекомендацій дозволить суттєво знизити ступінь вразливості банку до кредитного ризику.
Розвиток системи управлінського обліку	розробка комплексної системи управлінського обліку для підтримки стратегічних бізнес-пріоритетів Ощадбанку і впровадження автоматизованої системи трансферного ціноутворення, що дозволяє визначити чисту процентну маржу для бізнес одиниць.
Впровадження вимог НБУ по системі управління ризиками банків	приведення існуючої системи управління ризиками Ощадбанку у відповідність з «Положеннями» з урахуванням специфіки роботи «Ощадбанку», власного досвіду оптимізації системи управління ризиками, власних потреб та відповідних міжнародних стандартів та найкращих практик.
Посилення позицій в сегментах мікро, малого та середнього бізнесу	підвищення оперативності регіональної мережі АТ «Ощадбанк» щодо обслуговування клієнтів.
2020 рік	
Інституційна підтримка в рамках архітектури підтримки реформ в Україні – Команди підтримки реформ	створення команди підтримки реформ, яка сприяла реалізації ключових реформ та формуванню нового покоління орієнтованих на реформи громадян України, які будуть мотивовані приходити на державну службу і підтримувати процес змін і модернізації української влади на всіх рівнях.
Продовження інституційної підтримки в рамках архітектури підтримки реформ в Україні (АРУ)	продовження інституційної підтримки в рамках проєкту архітектури реформ в Україні, забезпечення діяльності Офісу реформ Кабінету Міністрів України, Команд підтримки реформ в міністерствах та Стратегічної групи радників з підтримки реформ, які сприяють імплементації реформ в Україні.
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб в Україні: сприяння у реструктуризації боргових зобов'язань та дотримання вторинного законодавства ЄС	відновлення та підвищення платоспроможності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб України в середньо – та довгостроковій перспективі за рахунок досягнення позитивного рівня капіталу; дотримання цільового рівня фінансової стабільності, передбаченої Законом України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб»; приведення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у відповідність до Директив ЄС, що призведе до збільшення кількості фінансових установ-членів та розширення визначення вкладника, якому гарантуються виплати, зміненої схеми внесків для установ-учасників системи гарантування, підвищення рівня наявних фінансових ресурсів.
2021 рік	
Централізація	впровадження оптимальної централізованої моделі управління регіональною мережею АТ «Ощадбанк» з максимальною концентрацією адміністративних функцій, функцій підтримки та сервісних функцій.

Джерело: складено автором за даними [6]

реалізації Стратегії управління державними фінансами)».

Висновки з проведеного дослідження. Здійснено моніторинг проектів міжнародної технічної допомоги за участі Міністерства фінансів України. Розглянуто процедури залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги відповідно до нормативно-правової бази України. Досліджено

напрямки надання міжнародної технічної допомоги за аналізований період. Розглянуті проекти міжнародної технічної допомоги за участю Уряду Федеративної Республіки Німеччини, Швеції, Японії та Канади, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського Союзу, Світового банку, Міністерства фінансів Королівства Нідерланди та наведено їх характеристику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Беззубко Б., Беззубко Ю. Міжнародна технічна допомога для України. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 3(64). С. 210–216.
2. Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги : Декларація від 19.04.2005 року. Дата оновлення: 19.04.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_271#Text
3. Про приєднання України до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги : Указ Президента України від 19.04.2007 року № 325/2007. Дата оновлення: 19.04.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/325/2007#Text>
4. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 року № 153. Дата оновлення: 17.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text>
5. Резолюція 36/17 Генеральної Асамблеї ООН «Канали зв'язку між Організацією Об'єднаних Націй та молоддю і молодіжними організаціями» : Резолюція від 09.11.1981 року № 36/17. Дата оновлення: 09.11.1981. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_283#Text
6. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga>

REFERENCES:

1. Bezzubko B., Bezzubko Yu. (2020) Mizhnarodna tekhnichna dopomoha dlia Ukrainy [international technical assistance for Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 3(64), pp. 210–216.
2. Paryzka deklaratsiia shchodo pidvyshchennia efektyvnosti zovnishnoi dopomohy: Deklaratsiia vid 19.04.2005 roku. Data onovlennia: 19.04.2007. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_271#Text
3. Pro pryiednannia Ukrainy do Paryzkoï deklaratsii shchodo pidvyshchennia efektyvnosti zovnishnoi dopomohy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 19.04.2007 roku № 325/2007. Data onovlennia: 19.04.2007. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/325/2007#Text>
4. Pro stvorennia yedynoi systemy zaluchennia, vykorystannia ta monitorynhu mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.02.2002 roku № 153. Data onovlennia: 17.10.2020. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text>
5. Rezoliutsiia 36/17 Heneralnoi Asamblei OON «Kanaly zviazku mizh Orhanizatsiieiu Obiednanykh Natsii ta moloddu i molodizhnymy orhanizatsiiamy»: Rezoliutsiia vid 09.11.1981 roku № 36/17. Data onovlennia: 09.11.1981. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_283#Text
6. Uriadovyi portal. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga>